

Ontbossing Velvevallei

(Kortenaken, Vlaams-Brabant)

2025F64

NOTA

PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

Landschappelijk Bodemonderzoek

VLAAMS ERFGOED CENTRUM [VEC]

2440 GEEL

LIESDONK 5

AUTEUR:

Wouter Vennekens

ERKEND ARCHEOLOOG:

W. Vennekens (OE/ERK/Archeoloog/2022/00005)

INHOUDSTAFEL

INHOUDSTAFEL	1
INLEIDING	2
1. PROGRAMMA VAN MAATREGELEN VOOR VRIJGAVE	3
1.1 Administratieve gegevens	3
1.2 Synthese	5
1.3 Gemotiveerd advies	7
BIBLIOGRAFIE	8
BIJLAGE	9

INLEIDING

De initiatiefnemer plant ontbossing in de Velpevallei in Kersbeek-Miskom en Hoeleden, deelgemeentes van Kortenaeken, provincie Vlaams-Brabant. De totale oppervlakte van het projectgebied bedraagt ca. 33 642 m².

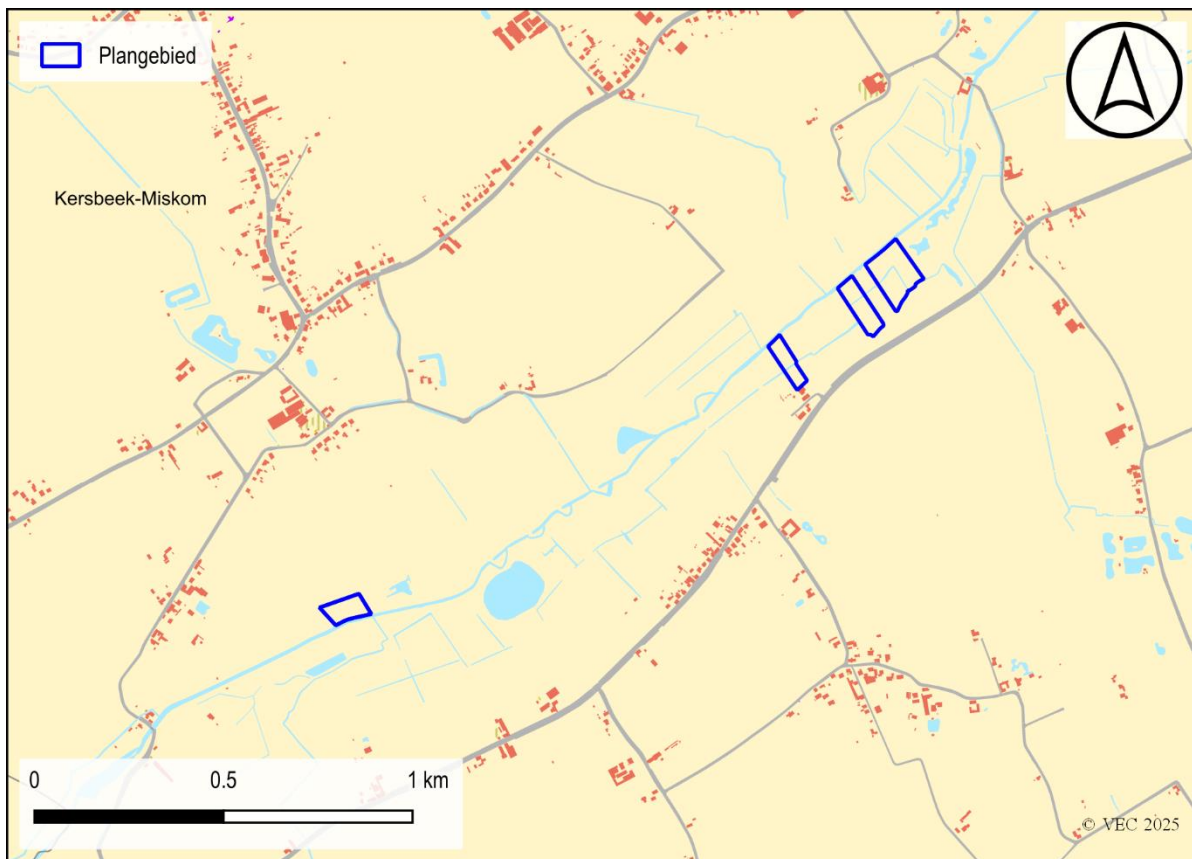
Het projectgebied situeert zich volgens het gewestplan in een zone bestemd als landschappelijk waardevolle agrarische gebieden. Het plangebied situeert zich noch binnen een vastgestelde archeologische zone, noch binnen een archeologische site, noch binnen een gebied waar geen archeologie te verwachten valt. Deze nota wordt opgemaakt omdat de gecombineerde oppervlakte van de geplande bodemingrepen meer dan 1000m² bedraagt en de gecombineerde oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft meer dan 3000m² bedraagt.

Het Vlaams Erfgoed Centrum (VEC) is aangesteld om een nota op te stellen, die in de eerste plaats zal bestaan uit een landschappelijk bodemonderzoek, met het oog op een advies voor verder uitgesteld vooronderzoek, een opgraving en/of werfbegeleiding of de vrijgave van het terrein.

1. PROGRAMMA VAN MAATREGELEN VOOR VRIJGAVE

1.1 Administratieve gegevens

PROJECTCODE	2025F64	
ERKENNINGSNUMMER	OE/ERK/ARCHEOLOOG/2015/0071	
<i>BOUNDING GEOMETRY</i>	X ₁ : 194169	Y ₁ : 175420
	X ₂ : 195768	Y ₂ : 174397
KADASTER	Kortenaken Afdeling 4, Kersbeek-Miskom, Sectie D, Nummer 26A Kortenaken Afdeling 3, Hoeleden, Sectie A, Nummers 41A, 42A, 50A, 55A, 54, 56A	

Figuur 1: Ruime situering projectgebied t.a.v. GRB-basiskaart (© geopunt).

Figuur 2: Situering projectgebied t.a.v. luchtfoto (© geopunt).

Figuur 3: Situering projectgebied t.a.v. luchtfoto (© geopunt).

1.2 Synthese

De opdrachtgever plant het rooien van bomen in functie van natuurbeheer op meerdere terreinen langs de loop van de Velpe te Kortenaeken. Deze terreinen hebben een gecombineerde oppervlakte van ca. 33 642 m² en worden momenteel ingenomen door aangeplante populieren. Deze aanwezige bomen worden geveld en de wortelstronk wordt tot maximaal 15 cm ingefreesd onder het maaiveld om zo open grasland te creëren ter bevordering van de biodiversiteit. Nadien wordt de oppervlakte opnieuw geëffend en gechopperd, waarbij de voedselrijke bovenlaag wordt verwijderd. Vermoedelijke diepte zal variëren tussen 5 en 15 centimeter.

De zones waar ontbost wordt zijn gelegen in de vallei van de Velpe die deel uitmaakt van het stroomgebied Dijle-Gete-Demer. De Quartairgeologische kaart geeft dan ook ter hoogte van de verschillende deelzones een profiel weer waarvan de top bestaat uit fluviaatiele afzettingen van het Holoceen. De bodemkaart geeft op alle zones een zeer natte leembodem zonder profiel weer. Deze waterzieke bodems zijn typisch voor beekvalleien. De verschillende deelzones worden ook doorsneden door meerdere grachten. De drogere randen van de Velpevallei maar ook drogere opduikingen binnen het overstromingsgebied waren ongetwijfeld zeer aantrekkelijk voor rondtrekkende groepen jager-verzamelaars aangezien er optimaal geprofiteerd kan worden van overlappende biotopen. Dergelijke

terreinen waren in het verleden echter minder of zelfs niet geschikt voor permanente bewoning of akkerbouw.

Deze nattere toestand blijkt ook uit het cartografische materiaal. Op de Ferrariskaart is te zien dat de verschillende deelzones vrij zijn van enige bebouwing en weergegeven worden als natter grasland. Deze toestand wijzigt niet op het 19e-eeuwse kaartmateriaal. Ook op de Vandermaelenkaart is zijn de verschillende deelgebieden ingekleurd als meersgebied. Hetzelfde beeld is te herkennen doorheen de sequentie luchtfoto's. De terreinen blijven de voorbije decennia vrij van enige bebouwing.

In de ruime omgeving van het plangebied is nog maar in beperkte mate archeologisch onderzoek met ingreep in de bodem verricht. Bij een proefsleuvenonderzoek aan de Heerbaan, langs de Kattebeek, werden geen archeologisch relevante sporen waargenomen. De overige gekende waarden betreffen enerzijds cartografische indicatoren van laatmiddeleeuwse en jongere sites met walgracht en landelijke infrastructuur zoals molens. Anderzijds werden verschillende vondsten gemeld die werden gerecupereerd bij metaaldetecties. Dit betreft munten uit de Romeinse periode en vroegmoderne periode. De ruime omgeving van het plangebied werd ook onderworpen aan luchtfotografische prospectie. Hierbij werden een Romeinse grafheuvel en meerdere lijnelementen waargenomen.

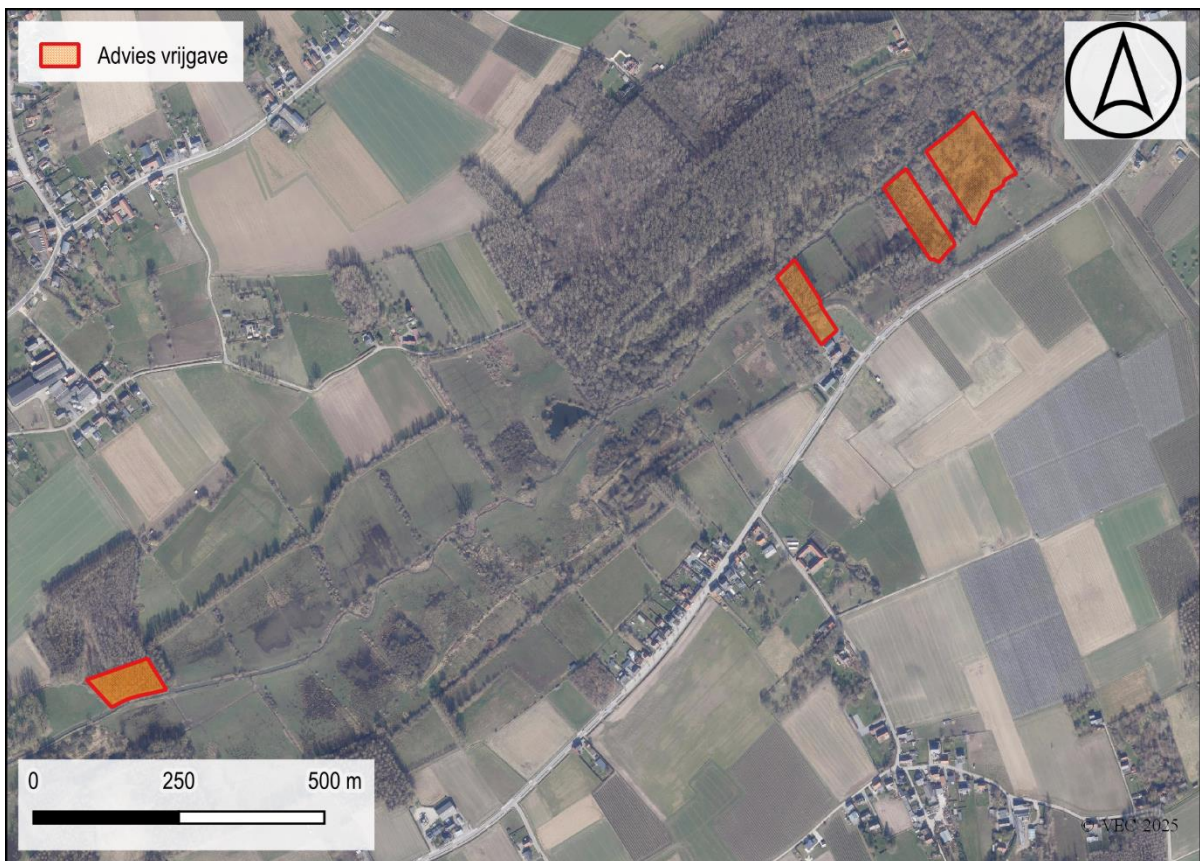
Concreet wordt in dit dossier vooral uitgegaan van een trefkans inzake erfgoed bestaand uit artefactensites. Vanwege de vlakdekkende ingreep wordt verder onderzoek in functie van kwetsbare artefactensites als noodzakelijk ingeschat. Met betrekking tot sporen van bewoning of begraving wordt de kans op kenniswinst bij een proefsleuvenonderzoek op deze zeer natte terreinen als te beperkt ingeschat.

Het landschappelijk bodemonderzoek liet toe vast te stellen dat de bodem binnen het plangebied is opgebouwd uit Laat-Pleistocene en Holocene fluviatiele sedimenten. De waargenomen bodem is een zeer natte leembodem zonder profiel, de welke kan onderverdeeld worden in de moederbodem (geoxideerd (Cg), en meer gereduceerd (Cr) in diepte), met direct daarboven de A-horizont. De A-horizont is minimaal 25 cm dik, en vastgesteld tot 50 cm-mv. Het natte karakter van de bodem maakt dat deze locatie in een beekvallei niet aantrekkelijk of wenselijk was voor langdurige of permanente nederzetting, en antropogene activiteiten zullen eerder vluchtig van aard zijn geweest, hetgeen weinig tot niets van sporen achterlaat. De latere geschiedenis van het plangebied laat zien dat minstens de A-horizont of ploeglaag onderhevig is geweest aan enkele verstoringsperiodes: het rechtekken van de Velpe, verwijderen bosbestand, cultiveren weidegronden en het herbebossen. Dit maakt dat de verwachting voor archeologische resten zeer laag tot nihil wordt ingeschat. De geplande ingrepen gaan ook niet diep, zo'n 5 tot 15 cm-mv, wat maakt dat deze in de A-horizont blijven. Deze factoren geven aanleiding tot het advies tot vrijgave van de terreinen.

1.3 Gemotiveerd advies

Op basis van het bureauonderzoek werd verder onderzoek geadviseerd, in de eerste plaats een landschappelijk bodemonderzoek. Het landschappelijk bodemonderzoek kon aantonen dat binnen het onderzoeksgebied de bodem slecht tot niet bewaard is. Op basis van deze resultaten wordt het advies gegeven om het plangebied vrij te geven.

Ondanks het advies tot vrijgeven van deze zone, blijven de bepalingen voor het melden van toevalsvondsten van kracht, conform artikel 5.4.1 van het Onroerenderfgoeddecreet. De civieltechnisch uitvoerder is verplicht eventuele toevalsvondsten binnen drie dagen na ontdekking te melden bij Onroerend Erfgoed.

Figuur 4: Indicatie van de zone waarvoor advies tot vrijgave geldt.

BIBLIOGRAFIE

LITERATUUR

Niet van toepassing

KAARTMATERIAAL

Niet van toepassing

DIGITALE BRONNEN

www.geopunt.be

<https://dov.vlaanderen.be>

<https://inventaris.onroerendergoed.be>

<https://cartesius.be>

<https://loket.onroerendergoed.be>

BIJLAGE

FIGURENLIJST

Figuur 1: Ruime situering projectgebied t.a.v. GRB-basiskaart (© geopunt).	4
Figuur 2: Situering projectgebied t.a.v. luchtfoto (© geopunt).	4
Figuur 3: Situering projectgebied t.a.v. luchtfoto (© geopunt).	5
Figuur 4: Indicatie van de zone waarvoor advies tot vrijgave geldt.	7

